

การประยุกต์ใช้ศีล ๕ ในการปรับตัว ของนักโทษประหารชีวิต

The Five Precepts of the Application of Death Penalty Prisoners

พระครูศรีนันทวัฒน์ (นันทปญฺโญ แววสะบก)

Phrakrusrinontawattana (Nunthapunyo Waewsabok)

นิติตปริญาเอก สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในโลกใบนี้ จะปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่เคยทำความผิดจะต้องเคยทำความผิดกันมาทั้งนั้นต่างแต่จะผิดมากหรือน้อยเท่านั้น จะตั้งใจหรือไม่เท่านั้น จะบอกว่าคนทำผิดที่ต้องเป็นนักโทษหรือนักโทษประหารชีวิตเป็นคนเลวทั้งหมดคงไม่ได้ เพราะคนที่ถูกตราหน้าว่าเป็นนักโทษหรือนักโทษประหาร ไม่แน่ว่าเขาจะทำความผิดทั้งหมด เพราะเขาอาจจะจำนนด้วยหลักฐานหรือจำต้องรับโทษโดยที่ไม่ได้ทำผิดก็ได้ แต่เมื่อต้องเป็นนักโทษหรือนักโทษประหาร ต้องจำใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำจะอยู่ได้ก็ต้องอยู่หรือจะอยู่ไม่ได้ก็ต้องอยู่ในเรือนจำ ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยคุมต้องทำตามตารางเวลาหรือกฎระเบียบของเรือนจำ การศึกษาครั้งนี้มีประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความหมายและความ เป็นอยู่ของนักโทษประหารชีวิต ๒) ศึกษาการปรับตัวและวิธีการปรับตัวของนักโทษประหารชีวิต ๓) ศึกษาการประยุกต์ใช้ศีล ๕ ในการปรับตัวของนักโทษประหารชีวิต

การปรับตัวในการใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำของนักโทษประหารชีวิต ตามหลักพระพุทธศาสนา ตามตามศีล ๕ เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้กายวาจาสะอาด มุ่งปฏิบัติธรรมมีการทำวัตร สวดมนต์ ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อให้จิตใจสงบและอยู่ร่วมกับนักโทษ อื่น ๆ ได้ตามอัธยาของตน ไม่คิดฟุ้งซ่าน ไม่อาฆาตพยาบาทมุ่งร้ายใคร ประพฤติตามกฎระเบียบของเรือนจำการหวังพึ่งผู้อื่นไม่มีโอกาสจะพึ่งได้ ตามหลักพุทธศาสนาว่า ตนแลเป็นที่พึ่งของตน เพราะผู้ร่วมชะตากรรมเดียวกันก็มีสภาพไม่ต่างกัน

Abstract

Every human being is born into this world. I cannot deny that mistakes have been known to make mistakes and I will tell them more or less only. Not only the best intentions. I say do not be a prisoner or prisoners to death is still not all bad. He was branded as a prisoner or prisoners to death. Maybe they will all make mistakes. He may submit evidence or to accept the penalty without making any mistakes. However, when a prisoner or prisoners to death. I remember living in a prison, it will be or will not be in prison. The staff supervisor must follow the rules of prison time. The purpose of this study were 1) to study the meaning and well-being of the prisoners to death, 2) study of adaptation and adjustment of the executed prisoners 3) to study the application of five precepts in the execution of prisoners.

Adaptation to life in prison for the prisoners to death. According to Buddhist precepts, according to a fifth anchor it to a clean speech. The practice of prayer and meditation. The spirit of peace and coexistence with other prisoners as their conventionally. I was distracted. Malice is not malicious. Misconduct by prison regulations. I hope others have the opportunity to be expected. According to Buddhism. Then they relied on their own. The same fate because they are not different.

๑. บทนำ

สิทธิในชีวิตเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการที่จะมีชีวิตอยู่และได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัยการได้รับสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตอันได้แก่ปัจจัยสี่ หรือการได้รับความช่วยเหลือเป็นเป็นบางครั้งจากรัฐ ญาติพี่น้อง มีสิทธิในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน เพราะการได้เกิดมาเป็นมนุษย์นั้นถือว่าเป็นการยาก ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่า กิจฺฉะ มนุสฺสปฏิลาโมา ความได้เป็นมนุษย์เป็นการยาก^๑ เมื่อคนเราหมดอิสรภาพไม่สามารถช่วยตนเองได้ เพราะต้องได้รับการตัดสินว่าเป็นนักโทษ หรือนักโทษประหารก็ตาม ไม่สามารถขัดแย้งหรือต่อสู้ได้ไม่ว่าจะเป็นการทำผิดจริงหรือจำนนด้วยหลักฐานก็ตาม ต้องรับสภาพว่าเป็นนักโทษหรือนักโทษประหาร ต้องทนทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ

^๑ ชู. ธ. (ไทย) ๒๕/๒๔/๓๙

การลงโทษประหารชีวิตเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ สำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด มีอยู่ ๕ ประการ คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน การดำเนินการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์กระทำเพียง ๓ ประการแรก คือ ประหารชีวิต จำคุก และกักขัง การลงโทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษอาญาที่หนักที่สุด กระทำเพื่อให้บุคคลนั้นๆ ปราศจากชีวิต โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายจุดมุ่งหมายของการลงโทษนี้ คือ เป็นการแก้แค้นให้แก่บุคคลที่ถูกละเมิดเพื่อให้สาสมแก่การทำความผิด ให้การคุ้มครองป้องกันสังคม ให้พ้นจากการกระทำผิดโดยบุคคลนั้นอีก และเป็นการกำจัดบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นโดยเด็ดขาดถาวร ไม่จำเป็นต้องนำมาอบรมแก้ไขกันอีกต่อไป เป็นการยุติบทบาทของบุคคลนั้นๆ โดยสิ้นเชิง

๒. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๔๗๙ มาตรา ๔ (๒) กล่าวว่า ผู้ต้องขัง หมายความว่า ความรวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก ซึ่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ มาตรา ๔ (๓)-(๕) ก็ได้กล่าวถึง นักโทษเด็ดขาด หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย คนต้องขัง หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากขังไว้ตามหมายขัง และคนฝาก หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สุพจน์ สุทธา^๒ ได้กล่าวถึงนักโทษว่า ก้าวแรกของการเข้าเป็นสมาชิกของสังคมเรือนจำ เขาจะรู้สึกถึงความแปลกแยกของการถูกตัดออกจากสังคมที่เขาเคยอยู่ ความแตกต่างของสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่ช่วยซ้ำเติมความรู้สึกให้เพิ่มมากขึ้น ในสังคมภายนอกมีสิ่งต่างๆ มากมายตอบสนองกิจกรรมพื้นฐานของมนุษย์ เขาสามารถนอนหลับพักผ่อน และเล่นในสถานที่ต่างๆ กัน กับบุคคลต่างๆ กัน แต่ในเรือนจำความหลากหลายแตกต่างสูญสิ้นไป ทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิตถูกกระทำภายในสถานที่เดียวกับบุคคลอื่นๆ กัน และภายใต้การปกครองเดียวกันในสังคมภายนอกพวกเขาจะเลือกทำอะไรก็ได้ตามใจอย่างอิสระ อันเป็นความรู้สึกส่วนตัวที่เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของการเป็นมนุษย์ แต่ในเรือนจำกิจกรรมต่างๆ กำหนดอย่างเข้มงวดด้วยตารางเวลา โดยไม่มีทางเลือก สิ่งต่างๆ เป็นการปฏิเสธความเป็นส่วนตัวโดยสิ้นเชิง การถูกจำขัง ทำให้การคุมขังนักโทษไว้รวมกันภายในเรือนจำ

^๒ สุพจน์ สุทธา, ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางสมุทรปราการ, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหัวเฉียว), ๒๕๓๙.

นักทฤษฎีจิตสว่าง^๓ ได้ศึกษาผลกระทบของการถูกจองจำของผู้ต้องขัง (Pain of Prisoment) พบว่าการถูกจำกัดในด้านต่างๆ ได้ก่อให้เกิดความกดดัน จนทำให้เกิดความเจ็บปวดของการจองจำ ซึ่งการถูกจำกัดดังกล่าวมีอยู่ด้วยกัน ๕ ประการ คือ

๑. ถูกจำกัดด้านเสรีภาพ การสูญเสียเสรีภาพเป็นสภาพความกดดันประการแรกของผู้ต้องขัง ประสบเมื่อถูกจองจำเพราะเมื่อผู้ต้องขังถูกส่งเข้าเรือนจำก็หมายความว่า เขาจะถูกจำกัดให้อยู่ในเรือนจำ ไม่สามารถที่จะไปไหนมาไหนได้ การถูกจำกัดภายในเรือนจำ ผู้ต้องขังจะไม่สามารถเดินจากแดนหนึ่งไปยังอีกแดนหนึ่งหรือจากตึกหนึ่งไปยังอีกตึกหนึ่งตามใจชอบ นอกจากนี้การจองจำในเรือนจำยังหมายถึง การถูกตัดขาดจากครอบครัว และญาติมิตรอีกด้วย โดยที่การแยกจากกันนี้มีใช่เป็นการแยกจากกันธรรมดา แต่เป็นการแยกจากญาติมิตรในฐานะของผู้ทำผิดกฎหมายและถูกลงโทษ และด้วยเหตุนี้เอง ไซคิส เห็นว่าสิ่งที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดมากที่สุดก็คือ ความจริงที่ว่า การถูกจองจำเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการถูกปฏิเสธจากสังคม ผู้ต้องขังจะถูกปฏิเสธจากสังคมภายนอกและถูกตีตราว่า เป็นนักโทษนับตั้งแต่ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ ซึ่งผู้ต้องขังจะต้องตัดผมสั้น แต่งชุดนักโทษ มีเลขหมายประจำตัว และทำความเคารพเจ้าพนักงาน ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่าการสูญเสียสถานภาพของสมาชิกในสังคม และสถานภาพของคนธรรมดาไป สภาพดังกล่าวเป็นผลมาจากการถูกจำกัดด้านเสรีภาพเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ และเป็นผลให้ผู้ต้องขังได้รับความกดดันอย่างมาก

๒. การถูกจำกัดด้านเครื่องอุปโภค บริโภค และบริการ ในเรือนจำผู้ต้องขังจะได้รับการตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานด้านวัตถุ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่หลับนอน ซึ่งคนโดยทั่วไปอาจจะคิดว่า ผู้ต้องขังยังได้เปรียบคนจนในสังคมภายนอกในเรื่องเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม ไซคิส ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ต้องขังนั้นถูกจำกัดสิทธิในการที่จะ “เลือก” พวกเขาไม่มีสิทธิที่จะดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่ตามใจชอบ พวกเขาไม่มีที่พักผ่อนเป็นส่วนตัว ไม่มีเครื่องใช้อุปกรณ์เป็นของตนเอง พวกเขาไม่มีแม้กระทั่ง “เวลา” ที่จะเป็นตัวของตัวเองที่จะเลือกทำในสิ่งที่เขาชอบ เหมือนดังเช่นที่พวกเขาเคยมีเมื่ออยู่นอกเรือนจำ การถูกจำกัดในการรับบริการและเลือกอุปโภคเช่นนี้ ทำให้พวกเขามองว่าเป็นผู้สูญเสีย โดยเฉพาะการสูญเสียสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคลทั่วไป ในขณะที่สิ่งที่มีอยู่ในตัวเขาคือ “แรงงาน” กลับถูกรื้อนำไปใช้ภายใต้ชื่อที่เรียกว่า “การฟื้นฟูแก้ไขผิดวิชาชีพ” สภาพการดังกล่าวนี้นจึงเป็นความกดดันและเจ็บปวดอีกประการหนึ่งที่ผู้ต้องขังได้รับ

๓. การถูกจำกัดด้านความสัมพันธ์ทางเพศ การถูกจองจำ หมายถึงการที่ผู้ต้องขังถูกตัดขาดจากเพศตรงข้าม โดยเฉพาะการถูกตัดขาดจากการมีเพศสัมพันธ์ และการคบหาสมาคมกับเพศตรง

^๓นักทฤษฎี จิตสว่าง, การศึกษาผลกระทบของระบบสังคมในเรือนจำต่อผู้ต้องขัง, รายงานการวิจัย, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๒๙.

ข้ามติดต่อกันเป็นเวลานาน จึงทำให้ผู้ต้องขังได้รับความกดดัน ความกดดันที่ว่านี้มีได้เกิดจากการขาด การตอบสนองความต้องการทางเพศเท่านั้น แต่เป็นทางด้านจิตใจซึ่งเกิดจากการที่ต้องอยู่ร่วมกันเพศ เดียวกัน ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความวิตกกังวลว่า ความเป็นชายของเขากำลังถูกคุกคาม ทั้งการช่วยวนให้ เขาหันเหไปสู่ความสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศ หรือถูกข่มขืนโดยผู้ชายด้วยกันก็ตาม ความวิตกกังวล เหล่านี้แทบจะไม่บังเกิดขึ้นในโลกที่มีสตรี แต่ในเรือนจำเป็นโลกของผู้ชายเพศเดียว ทำให้พวกเขาไม่ แน่ใจว่าจะเกิดความต่างพร้อยกับพวกเขาขึ้นมาเมื่อไหร่

๔. การถูกจำกัดด้านอิสรภาพ ผู้ต้องขังได้รับความกดดันจากการถูกจำกัดด้านเสรีภาพ เพราะ พวกเขาต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ และคำสั่งของเจ้าพนักงานที่คอยควบคุมการเคลื่อนไหวของพวกเขา อยู่ทุกเวลาการตรวจตราเฝ้าดูทุกฝีก้าว การตรวจตราจดหมาย การกำหนดให้กินเป็นเวลา นอนเป็น เวลา การเข้าแถวไปทำงาน และการห้ามนำอาหารเข้าไปในห้องนอน เป็นต้น กฎเกณฑ์คำสั่งเหล่านี้ ทำให้พวกเขา รู้สึกว่าถูกจำกัดอิสรภาพ แต่สิ่งที่ทำให้พวกเขาเกิดความกดดันก็คือ การไม่มีเหตุผลของ กฎเกณฑ์หรือระเบียบต่างๆ ในหลายๆ เรื่อง ซึ่งจะหาคำอธิบายไม่ได้ และเจ้าหน้าที่ก็มักจะปฏิเสธที่จะ อธิบายคำตอบที่ผู้ต้องขังจะได้รับก็คือ “มันเป็นกฎของเรือนจำ” ผู้ต้องขังไม่ทราบว่าจะทำไมเจตนาหมายถึง ล่าช้า ทำไมจึงไม่รับสิ่งของที่ส่งมาถึง และทำไมจึงต้องมีกฎเกณฑ์เรื่องนั้นเรื่องนี้ ผลก็คือผู้ต้องขัง จะเกิดความรู้สึกว่า ตัวเขาถูกจำกัดทุกสิ่งทุกอย่างและทำให้เกิดความรู้สึกสิ้นหวัง อ่อนแอ และช่วย ตัวเองไม่ได้ นับเป็นความกดดันทางจิตใจที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดทรมานมากกว่าความกดดันทาง ร่างกายเสียอีก

๕. การถูกจำกัดทางด้านความปลอดภัย การที่ผู้ต้องขังอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นๆ ซึ่งแต่ละคน มีประวัติอาชญากรรมร้ายๆ มาทั้งสิ้น ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่า ตนอาจถูกกลั่นแกล้ง ลักขโมย ทำร้าย ฆาตกรรม หรือข่มขืนได้สักวันหนึ่ง พวกเขาเชื่อว่าในวันหนึ่งข้างหน้าพวกเขาจะถูก “ทดสอบ” จากพวก เจ้าถิ่นหรือคนเก่ากว่าจะอยู่ในคุกต่อไปในฐานะผู้แข็งแกร่งหรือผู้อ่อนแอ ในบรรยากาศของการแข่งขัน กันเป็นเจ้าในเรือนจำผู้ชนะจะใช้กำลังข่มขู่ผู้แพ้หรือผู้อ่อนแอกว่า ในขณะที่เจ้าหน้าที่ให้การดูแลไม่ทั่ว ถึง จึงทำให้ผู้ต้องขังเกิดความวิตกว่าสักวันหนึ่ง เขาจะต้องประสบกับการทำร้าย พวกเขา รู้สึกว่าพวกเขาสูญเสียหลักประกันในด้านความปลอดภัยทั้งสิ้น ความเจ็บปวดที่ผู้ต้องขังได้รับอันเนื่องมาจากการ ถูกจำกัดในด้านต่างๆ ทั้ง ๕ ด้านนั้น มิใช่แต่จะเป็นความเจ็บปวดทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่ความเจ็บ ปวดที่สำคัญคือ ความกดดันทางจิตใจที่ผู้ต้องขังได้จากการถูกจำกัดดังกล่าว อันเป็นผลทำให้ผู้ต้องขัง เกิดความรู้สึกไม่สบายใจ เบื่อหน่าย เหนงา กลัว และเกิดความเครียดในจิตใจ จนทำให้ผู้ต้องขังหา ทางออกในการปรับตัว เพื่อที่จะระบายความเจ็บปวดดังกล่าวโดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ ต้องขังให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ ของเรือนจำ จากการถูกจำกัดในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความกดดัน ความรู้สึกต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการระบายออก หรือหาทางออก จึงทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงการปรับตัวของผู้ต้องขัง ซึ่งแนวทางการปรับตัวของผู้ต้องขังแต่ละคนไม่เหมือน

กัน ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะนิสัย อารมณ์ พื้นเพเดิม และประสบการณ์ก่อนเข้าเรือนจำของแต่ละคน รวมไปถึงสภาพเรือนจำที่ถูกจองจำเป็นตัวที่จะทำให้ผู้ต้องขังมีการปรับตัวที่แตกต่างกันออกไป

๓. แนวคิดเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๙ โทษประหารชีวิต หมายถึง โทษที่รุนแรงที่สุดซึ่งกฎหมายกำหนดว่า ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้ดำเนินการด้วยวิธีการฉีดยาหรือสารพิษเสียชีวิต (ความเดิมในมาตรา ๑๙ ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ.๒๕๔๖ และให้ใช้ความใหม่แทนที่พิมพ์ไว้)

ศิริประภา รัตตัญญู ให้คำจำกัดความว่า โทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อมุ่งกระทำต่อชีวิตนักโทษ โทษประหารชีวิต (Death Penalty) ถือเป็นมาตรการการลงโทษที่เก่าแก่และรุนแรงที่สุดซึ่งได้มีการบังคับใช้ในหลายประเทศมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นเวลาหลายศตวรรษแล้ว เป็นการกำจัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด ส่วนวิธีการในการลงโทษประหารชีวิตที่ใช้ในแต่ละสังคมขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมแต่ละท้องถิ่นและตามกาลเวลา^๔

จากคำจำกัดความโทษประหารชีวิต (Death Penalty) สรุปว่า โทษประหารชีวิตเป็นโทษทางอาญาสูงสุด ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษที่บังคับใช้ตั้งแต่อดีตมีความเก่าแก่ และมีความรุนแรงที่สุด โดยมีรูปแบบของการลงโทษที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย หรือสถานะทางสังคม

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว และกระบวนการปรับตัว

การปรับตัวเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องประสบอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากสังคมมนุษย์นั้นอยู่ภายใต้สภาวะสังคมที่ซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งด้านโครงสร้าง รูปแบบองค์ประกอบทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม มนุษย์จำเป็นต้องหาทางออกหรือหาวิธีแก้ปัญหาสาเหตุของการปรับตัวทางสังคมมาจากมนุษย์ เพราะทุกคนมีความปรารถนาที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม ความปรารถนาดังกล่าวนี้ทำให้มนุษย์ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง และสังคม โดยมีให้ความหมายเรื่องการปรับตัวดังต่อไปนี้

^๔ ศิริประภา รัตตัญญู, กระบวนการสู่การกระทำความผิดในคดีฆาตกรรมของนักโทษประหาร, วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๕๐

Logan^๕ ได้กล่าวถึงการปรับตัวทางสังคม หมายถึงความสามารถในการจัดการกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งเร้าที่ไม่เหมาะสมกับมนุษย์ การปรับตัวนี้ดำเนินมาตลอดชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงวันสิ้นสุดชีวิต ความสามารถในการปรับตัวทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ยังมีความเจริญเท่าไรการปรับตัวก็ยังมีมากเท่านั้น ในการปรับตัวของมนุษย์นั้น รวมถึงกลไกทางสังคมซึ่งเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่มที่จะปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมหรือนิสัย วิธีการดำรงชีวิต หรือทั้งสามอย่าง เพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่และได้รับการตอบสนองตามที่แต่ละบุคคลต้องการ

Hurlock^๖ ได้ให้ความหมายการปรับตัวทางสังคมว่าเป็นความสำเร็จของบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้ คนที่ปรับตัวได้ดีจะเรียนรู้ทักษะทางสังคม เช่นความสามารถในการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นทั้งกลุ่มเพื่อนและคนแปลกหน้าและจะพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อสังคมด้วย โดยผ่านหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. การแสดงออกที่เหมาะสม (Overt performance) คือมีการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นไปตามคาดหวังของกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

๒. การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มต่างๆ (Adjust to different groups) คือ สามารถปฏิบัติตัวเข้ากับบุคคลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เป็นผู้ใหญ่กว่า หรือเพื่อนๆ

๓. ทัศนคติต่อสังคม (Social attitudes) คือมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลต่างๆ ต่อการเข้าร่วมสังคมและต่อบทบาทของตนเองในสังคม

๔. ความพึงพอใจในตนเอง (Personal satisfaction) คือมีความพึงพอใจในบทบาทของตนเองทั้งในการเป็นผู้นำและผู้ตาม

พจนานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา^๗ ได้ให้ความหมายของการปรับตัวทางสังคม (social adjustment) คือการที่บุคคลปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่จะต้องมีการติดต่อกัน หรือเกิดการแข่งขันกับคนในสังคมจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ โดยการปรับปรุงไม่ให้เกิดความขัดแย้งจนถึงต้องแตกกลุ่มกัน แม้แต่ละคนอาจจะมึนสับสนใจคอหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

^๕ Logan, P., **Principles of practice for the acute care nurse practitioner**, (Stanford : Appleton & Lange, 1999).

^๖ Hurlock. Elizabeth B. **Child development**, 6th ed., (Auckland : McGraw - Hill International Book, 1984).

^๗ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน), ๒๕๕๙.

โสภา ชูพิกุลชัย^๘ กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ความเป็นอยู่โดยต้องคำนึงถึงความเป็นจริงต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมสมาคมต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง เป็นต้น

สุรางค์ จันทร์เอม^๙ ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางในสิ่งแวดล้อมของตน มนุษย์ทุกคนจะต้องมีการปรับตัวด้วยกันทั้งสิ้น แต่แต่ละคนจะมีแบบแผนในการปรับตัวแตกต่างกันออกไป เพื่อตอบสนองความต้องการของตน นอกจากจะตอบสนองความต้องการทางร่างกายแล้วยังตอบสนองความต้องการทางสังคมอีกด้วย ในด้านอารมณ์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อมนุษย์ได้รับในสิ่งที่ตนต้องการแล้ว ความตึงเครียดต่างๆ ก็ผ่อนคลายลงไปได้

อุทัย หิรัญโต^{๑๐} กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับปรุงตัวเพื่อความอยู่รอดของตนเองเพื่อความปลอดภัยและพึงพอใจของตนเอง และผู้อื่น ในทางสังคมวิทยานั้นการปรับตัวของมนุษย์ หมายถึงการปรับปรุงตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของสังคมต่างๆ ทั้งให้สัมพันธ์ภาพอันดีกับคนอื่นในสังคม

๔.๑ กระบวนการปรับตัว

กระบวนการปรับตัวของมนุษย์นั้น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (socialization) ซึ่งเป็นฐานของการสร้างรูปแบบ ประสบการณ์ทางสังคมและอุดมคติของบุคคล เป็นการเตรียมคนเข้าสู่สังคมใหญ่ คนไม่ได้เกิดขึ้นด้วยความรู้สึกของตัวเอง แต่เกิดขึ้นผ่านการปะทะสังสรรค์กับคนอื่น การปรับตัวจึงเกิดขึ้นให้เข้ากับความคิดของผู้อื่น และแสดงพฤติกรรมโดยตรงกัน วิธีทางซึ่งพบกับการคาดหวังของผู้อื่น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางสังคม เป็นการพัฒนาความสามารถของมนุษย์และได้มาซึ่งบุคลิกภาพและเอกลักษณ์ของตน ซึ่งเกิดขึ้นทันทีทันใดหลังจากการดำเนินต่อเนื่องตลอดช่วงอายุ การเรียนรู้ทางสังคมเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ วัฒนธรรม เป็นเครื่องมือ ซึ่งมนุษย์ใช้ในการประเมินสังคมและช่วยให้ปัจเจกบุคคลปรับตัวต่อปัญหาการดำเนินชีวิต^{๑๑} กระบวนการปรับตัวแบ่งออกได้ ๒ อย่างคือ

^๘โสภา ชูพิกุลชัย, **จิตวิทยาทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา), ๒๕๒๘.

^๙สุรางค์ จันทร์เอม, **สุขวิทยาจิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต), ๒๕๒๗.

^{๑๐}อุทัย หิรัญโต, **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา - มานุษยวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์), ๒๕๔๖.

^{๑๑}กนกวรรณ ทองมาก, "การทำแท้งและการจัดการสุขภาพสำหรับผู้ป่วยทำแท้งในบริบทวัฒนธรรมไทย", **วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต**, (คณะรัฐศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๕๐.

๑. ระดับของกระบวนการปรับตัว เป็นกระบวนการปรับตัวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล แบ่งออกได้ ๒ ระดับคือ

๑.๑ การปรับตัวที่เราปรับตัว สามารถกระทำได้ ๒ ทาง

๑.๑.๑ โดยการเพิ่มความพยายามให้มากขึ้น เพื่อเอาชนะอุปสรรคหรือความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วาง

๑.๑.๒ โดยการเปลี่ยนเป้าหมายที่ตั้งไว้หากว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้สูงเกินไป หรือเป้าหมายที่บุคคลนั้นทราบหรือตระหนักว่า เขาไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายนั้นได้ เขาก็จะเปลี่ยนเป้าหมายใหม่

๑.๒ การปรับตัวที่กระทำไปโดยไม่รู้ตัว อาจกล่าวได้ว่าเป็นทางออกอย่างหนึ่งของบุคคล เมื่อเกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจ หรือเมื่อเผชิญปัญหาแล้วแก้ไขปัญหาไม่ได้ เขาก็จะหาทางออกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งซึ่งกลวิธีในการปรับตัวในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า “กลไกทางจิต” (Mental Mechanism) หรือ “กลไกการป้องกันตัว” (Self Defense Mechanism) การใช้กลไกดังกล่าวเพื่อรักษาหรือคุ้มครอง หน้า หรือศักดิ์ศรีของตนเอง หรือเพื่อป้องกันตนเองไม่ให้เกิดความวิตกกังวลเพื่อความสบายใจของตน

๒. ลักษณะของกระบวนการปรับตัว แบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะคือ

๒.๑ การปรับตัวที่สมบูรณ์เป็นการปรับตัวที่บุคคลประสบปัญหา หรืออุปสรรคต่างๆ แล้วสามารถแก้ปัญหาได้แล้วทำให้ตนเองเกิดความสบายใจไม่มีข้อข้องใจหรือสงสัยเหลืออยู่เลย

๒.๒ การปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์เป็นการปรับตัวที่บุคคลประสบปัญหาหรืออุปสรรคแล้วไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ แต่เขาก็มีวิธีจะทำให้ความเครียดภายในจิตใจหรือความกระวนกระวายลดลงได้บ้าง แต่ร่องรอยของความไม่สบายใจยังคงมีอยู่ การปรับตัวแบบนี้จึงเป็นการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์และการปรับตัวแบบนี้จะอาศัยกลไกทางจิตหรือกลไกป้องกันตน

นักโทษประหารชีวิตต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อม ที่เป็นสิ่งคมใหม่ในเรือนจำ ซึ่งมีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมจากสังคมภายนอกอย่างสิ้นเชิง การต้องมาอยู่ในบริเวณจำกัด ภายในกำแพงสี่เหลี่ยมล้อมรอบ ถูกตัดความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ขาดการติดต่อกับญาติมิตร ครอบครัวอย่างอิสระ ความรู้สึกโดดเดี่ยว การสูญเสียอิสรภาพ ความต้องการสิทธิต่าง ๆ ถูกจำกัดความเคลื่อนไหวไม่สามารถไปไหนมาไหนได้ตามความพอใจ และสิ่งสำคัญ คือ การถูกตีตราว่าเป็น “นักโทษ” และเป็น “นักโทษประหารชีวิต”

๕. แนวทางการประยุกต์ใช้ศีล ๕ ในการดำเนินชีวิตของนักโทษประหารชีวิต

เมื่อทุกคนที่กระทำความผิดจนศาลตัดสินให้เป็นนักโทษประหารชีวิต นับจากนาฬิกาที่ศาลตัดสินให้ประหารชีวิตนั้นคือเวลาที่เราหมดอิสรภาพในความเป็นมนุษย์ นักโทษจะต้องได้ในสิ่งที่ไม่ปรารถนา คือตรวนที่ข้อเท้าทั้งสองข้าง เมื่อเดินทางมาถึงเรือนจำประการแรกนักโทษจะถูกตีตรวน และจะอยู่กับนักโทษผู้นั้นไปจนกว่าจะถูกศาลตัดสินให้เหลือโทษตลอดชีวิต หรือได้รับอภัยโทษเหลือตลอดชีวิต อิสรภาพทางร่างกายจิตใจหมดไปพร้อมกับคำสิ้นของศาล หมดการยอมรับจากสังคมรอบข้าง ต้องร่วมชะตากรรมกับนักโทษด้วยกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักโทษที่อยู่ก่อนไม่พึงปรารถนา เพราะต้องมาแย่งที่กินที่นอนที่พักอาศัยซึ่งก็มีน้อยอยู่แล้ว และที่สำคัญไม่ใช่ญาติไม่รู้จักและบางคดีไม่เป็นที่ยอมรับของนักโทษด้วยกัน เช่น ช่มชู้เด็กแล้วฆ่าให้ตาย เป็นต้น

นับตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าสู่เรือนจำอิสรภาพความเป็นมนุษย์จะหมดไปกับการก้าวเท้าเข้าสู่เรือนจำจากคนที่เคยรักก็เริ่มเห็นห่าง เช่น ภรรยาสามีของตนเอง เริ่มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปเรื่อย ๆ เพราะไม่มีใครจะเอาชีวิตมาจมอยู่กับการรอคอยที่เลื่อนลอย เพราะไม่รู้ว่าจะมีโอกาสได้ออกมาใช้ชีวิตร่วมกับเขาได้เมื่อไร แต่จะได้รับความรักความเห็นใจจากพ่อแม่ นักโทษทุกคนต้องช่วยเหลือตัวเอง ต้องปรับตัวให้เข้ากับนักโทษด้วยกันและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ต้องปรับกาย วาจา ใจ ให้เข้ากับระเบียบปฏิบัติ กฎกติกา มารยาทของเรือนจำ ประพฤติตามตารางเวลาที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ ต้องเริ่มปรับตัวตั้งแต่การถอดกางเกงออกจากโซ่ตรวนอย่างไร การทำความสะอาดโซ่ตรวนต้องถือเป็นกิจวัตรที่ต้องทำทุกวัน ความเหงา ความว้าเหว การหมดอาลัยตายอยากในชีวิตเริ่มเข้ามาสู่สมองของนักโทษ มองไม่เห็นอนาคตของตัวเอง บางครั้งคิดฆ่าตัวตายเพื่อให้พ้นจากโลกนี้ไปจะได้ไม่ต้องทนทรมาน บางคนถึงกับคลุ้มคลั่งขาดสติ

การห้ามจิตเพื่อที่จะรักษาศีลให้บริสุทธิ์ในแต่ละครั้งนั้น จะเป็นการขัดเกลา หรือปรับสภาพจิต ให้ประณีตขึ้นจากความหยาบกระด้างของกิเลสตัวใด ก็ขึ้นกับว่ากิเลสที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ที่พยายามครอบงำจิตใจให้ทำผิดศีลข้อนั้นในครั้งนั้น เป็นกิเลสตัวใดนั่นเอง การห้ามจิตในครั้งนั้น ก็จะเป็นการป้องกันกำหนัดการพอกพูนขึ้นของกิเลสตัวนั้น และในระยะยาวก็จะทำให้กิเลสตัวนั้นๆ อ่อนกำลังลง แต่โดยรวมแล้วการห้ามจิตแต่ละครั้ง ก็ย่อมจะทำให้จิตประณีตขึ้นด้วยกันทั้งนั้น หรืออย่างน้อยที่สุดก็คือ จะไม่ทำให้จิตหยาบกระด้างมากขึ้นไปอีก

หากแต่ว่านักโทษทุกคนที่ร่วมชะตากรรมเดียวกันจะเห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือเอื้อจุนกันตามอัธยาศัยการลอบโยนให้กำลังใจกันและกัน ประพฤติตนตามหลักศีล ๕ ที่เราเคยละเว้นไม่ปฏิบัติตามจนต้องเข้ามาใช้ชีวิตอยู่เรือนจำนี้เพื่อให้ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำได้อย่างปกติสุข ดังนี้

๑) ปาณาติบาต ใช้ชีวิตอยู่ด้วยความเมตตากรุณาต่อกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่ละเมิด ไม่คุกคามต่อชีวิตของผู้อื่น สัตว์อื่น ด้วยตัวเอง และไม่ใช้ให้ใครละเมิด เพราะเรารู้แล้วว่าการ

ฆ่า การเบียดเบียนผู้อื่นมีผลทำให้เราต้องมาประสบชะตากรรมอยู่เช่นนี้ ทั้งนี้ด้วยความตระหนักรู้เป็น
 อย่างดีว่า ทั้งตัวเราเองและผู้อื่น สัตว์อื่น ต่างก็รักตัวกลัวตาย รักสุขเกลียดทุกข์เช่นเดียวกัน เรารักตัว
 เองฉันใด คนอื่น สัตว์อื่น ก็รักตัวเองฉันนั้นเหมือนกัน เพื่อให้ชีวิตของข้าพเจ้าเป็นชีวิตที่ไม่เบียดเบียน
 ทำร้ายใคร ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

๒) อทินนาทาน ใช้หลักพอเพียงตามมีตามได้ ด้วยการเห็นสังจธรรมของตนเองและเพื่อนผู้
 ต้องชังด้วยกันว่าการดูเอาสิ่งของ ๆ ผู้อื่นมาเป็นของตนนั้นมีโทษทำให้เราต้องประสบชะตากรรมเช่น
 ทุกวันนี้ เราจะไม่ละเมิดต่อทรัพย์สิน และกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น ด้วยตัวเอง และไม่ใช้ให้
 ใครละเมิด ทั้งนี้ด้วยความตระหนักรู้เป็นอย่างดีว่า ทรัพย์สินของใครใคร่รัก ของของใครใคร่หวง
 เรารักและหวงแหนในทรัพย์สินของเราฉันใด คนอื่น สัตว์อื่น ก็รักและหวงแหนในทรัพย์สินของเขาฉัน
 นั้น เมื่อทรัพย์สินของเราถูกขโมยหรือพลัดพรากจากเราไป เราย่อมทุกข์ฉันใด คนอื่น สัตว์อื่นก็ย่อม
 ทุกข์ฉันนั้นเหมือนกัน

๓) กาเมสุมิจจาร การกามสังวร การเป็นผู้ต้องชังจะไม่มีโอกาสได้มีเพศสัมพันธ์กับเพศตรง
 ข้ามได้จึงทำให้มักโทษหลายคนเบี่ยงเบนทางเพศ ไปมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันซึ่งผิดต่อหลักศีล
 ธรรม และมีการแก่งแย่งกันจนเป็นเหตุให้ทะเลาะวิวาท ถึงกับฆ่ากันตายไปก็มี

๔) มุสาวาท จะไม่กล่าววาจาที่ปราศจากสติอันเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น แก่
 สังคม แก่ประเทศ และแก่มวลมนุษยชาติ และทุกครั้งที่ถูก ข้าพเจ้าจะพยายามหลีกเลี่ยงการกล่าวคำ
 พูดที่เป็นคำโกหก คำหยาบคาย คำเพ้อเจ้อ คำส่อเสียด คำยุให้แตกความสามัคคี แต่จะพยายามพูด
 ถ้อยคำที่เป็นความจริง เป็นประโยชน์ เป็นสิ่งที่มีหลักฐาน เป็นถ้อยคำประสานสามัคคี และเป็น
 ถ้อยคำที่สอดคล้องกับกาลเทศะ ประการสำคัญที่สุด ทุกถ้อยคำที่เปล่งออกมาจากการเจริญสติอย่าง
 ที่สุด โดยเลือกพูดแต่ถ้อยคำที่เป็นความจริง เป็นประโยชน์ เป็นสิ่งที่มีหลักฐาน เป็นถ้อยคำประสาน
 สามัคคี และเป็นถ้อยคำที่สอดคล้องกับกาลเทศะ ประการสำคัญที่สุด ทุกถ้อยคำที่เปล่งออกมาจะต้อง
 ประกอบด้วยจิตเปี่ยมเมตตาเสมอ ทั้งนี้เพราะตระหนักรู้เป็นอย่างดีว่า การเปล่งวาจาที่ปราศจากสติ และ
 ขาดความรับผิดชอบนั้น เป็นสาเหตุแห่งความเข้าใจผิด เป็นต้นทางของความหม่นหมองครองทุกข์
 สำหรับผู้ถูกพาดพิง เป็นที่มาของการทำลายเพื่อนมนุษย์ให้แตกความสามัคคี ก่อให้เกิดความเกลียด
 ชัง ปลุกฝังทัศนคติในแง่ลบ และอาจลุกลามเป็นสงครามระหว่างมนุษยชาติได้ทุกเมื่อ

๕) สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา ในปัจจุบันต้องถือว่าสิ่งที่ทำให้เราขาดสติ ของมีเงินเมาทุก
 ชนิดรวมทั้งยาบ้า และเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ และหรือสิ่งเสพติดทุกชนิด ที่เมื่อดื่ม
 แล้วจะทำให้ประมาทขาดสติ อันเป็นการสูญเสียปกติภาพแห่งความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้เพราะตระหนัก
 เป็นอย่างดีว่า การดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มที่ประทุษร้ายต่อสติสัมปชัญญะใดๆ และการเสพสิ่งเสพติด
 ทุกชนิดนั้น เป็นประทุษแห่งความเสื่อมสุขภาพ เสื่อมสติสัมปชัญญะ เสื่อมทรัพย์ เสื่อมเกียรติภูมิชื่อ

เสียง เสียงต่อการทะเลาะวิวาทวุ่นวาย อันเป็นอันตรายทั้งต่อชีวิตและต่อครอบครัว หรือในบางกรณี อาจเป็นอันตรายลูกกลมกว้างไกลต่อความสุขและสวัสดิภาพของสังคมโดยรวม

การทำผิดศีลแต่ละครั้ง ก็คือการยอมให้กิเลสสามารถครอบงำจิตใจได้อย่างเต็มที่ จนถึงขั้นส่งผลให้มีการแสดงออกทางกายหรือทางวาจานั้นเอง ดังนั้น การทำผิดศีลแต่ละครั้ง จึงทำให้จิตหยาบกระด้างขึ้น ตามลักษณะของกิเลสที่ครอบงำจิตอยู่นั้น ถ้ายิ่งทำผิดศีลมากครั้ง และบ่อยครั้งมากขึ้นเท่าไร จิตก็จะยิ่งหยาบกระด้างขึ้นไปเรื่อยๆ เมื่อจิตหยาบกระด้างขึ้น ก็ทำให้สามารถทำผิดได้รุนแรงมากขึ้นไปเรื่อยๆ ซึ่งก็จะส่งผลให้จิตหยาบกระด้างหนักขึ้นไปอีก เป็นวังวนพอกพูนไม่รู้จบสิ้น ปัจจุบันในเรือนจำทุกแห่งจะมีวิธีช่วยให้นักโทษให้คลายความเครียด และใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์ดีกว่าไปนั่งระทมทุกข์ เช่น การศึกษา การประกอบอาชีพ เป็นต้น การศึกษา มีให้เรียนทั้งระดับประถมศึกษาถึงระดับปริญญา และการเรียนธรรมศึกษาทุกระดับ มีชมรมผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกันเพื่อให้คลายความทุกข์ การสวดมนต์ไหว้พระทุกวันทั้งเช้าเย็น การปฏิบัติธรรมในภาคปกติและภาคพิเศษคือเนื่องในวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์การศึกษาพระธรรมคำสอน การลงมือปฏิบัติตามหลักศาสนา ทำให้จิตสงบระงับจากความทุกข์ สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติมองเห็นความหวังในชีวิต ลืมอดีตที่ผ่านมาใช้ชีวิตที่มีอยู่น้อยนิดนี้ให้เกิดประโยชน์ นักโทษบางคนอยู่นอกเรือนจำไม่เคยปฏิบัติธรรมเลย โดยอ้างว่าไม่มีเวลาต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ ตอนนี้ไม่ต้องหาเลี้ยงชีพแล้วจึงหันมาปฏิบัติธรรม เมื่อปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาการประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ ก็สะดวกมากขึ้น เพราะกายวาจา ใจสงบระงับลงได้ดังจะเห็นได้จากการที่นักโทษสามารถสมาทานศีล ๕ ได้เป็นส่วนมาก

๖. บทสรุป

การปรับตัว ปรับใจ เตรียมตัว เตรียมใจให้ยอมรับกับสภาพการเป็นนักโทษประหารชีวิต การถูกตราหน้าว่าเป็นนักโทษ นับตั้งแต่ว่างเท้าเข้าสู่เรือนจำต้องอยู่ในเรือนจำ ซึ่งเป็นสถานที่ที่แตกต่างกับสังคมภายนอกอย่างสิ้นเชิง การขาดอิสรภาพ การต้องพลัดพรากจากครอบครัว ญาติสนิท การไม่รู้ชะตากรรมที่จะเกิดในภายภาคหน้า ปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่สร้างความกดดัน ความเครียดให้เกิดแก่นักโทษประหารชีวิตทั้งสิ้น การปรับตัวจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักโทษประหารชีวิต ใช้เป็นกลไกในการป้องกันตนเอง เพื่อลดความขัดแย้ง ความวิตกกังวลความเครียด และความคับข้องใจต่างๆ ที่กำลังประสบอยู่ ทำให้สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้ จนสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย พ.ศ. ๒๕๔๙**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.

สุรางค์ จันทร์เอม. **สุขวิทยาจิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๗.

โสภาก ชูพิกุลชัย. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๘.

อุทัย หิรัญโต. **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา – มานุษยวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖.

(๒) เอกสารอื่นๆ :

กนกวรรณ ทองมาก. “การทำแท้งและการจัดบริการสุขภาพสำหรับผู้ป่วยทำแท้งในบริบทวัฒนธรรมไทย”.

วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

จารุวรรณ รังลิมนตุชาติ. “การป้องกันตัวของผู้ต้องขังเข้าใหม่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพ”.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

นัทธี จิตสว่าง. การศึกษาผลกระทบของระบบสังคมในเรือนจำต่อผู้ต้องขัง. **รายงานการวิจัย**. คณะ

สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙.

_____. **หลักทฤษฎีวิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน

พัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์, ๒๕๔๑.

ศิริประภา รัตตัญญู. “กระบวนการสู่การกระทำผิดในคดีฆาตกรรมของนักโทษประหาร”.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

๒๕๕๐.

สุพจน์ สุทธา. "ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางสมุทรปราการ". วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหัวเฉียว, ๒๕๓๙.

๒. ภาษาอังกฤษ

Herbert Blumer. **Symbolic Interaction : Perspective and Method**. NJ : Prentice-Hall, 1969.

Hurlock. Elizabeth B. **Child development**. 6th ed.. Auckland : McGraw – Hill International Book, 1984.

Logan, P.. **Principles of practice for the acute care nurse practitioner**. Stanford : Appleton & Lange, 1999.